

RESSONS D'OCCITÀNIA

Butlletí del Casal Català de Tolosa de Llenguadoc n° 10 Desembre 2008

Casal Català

Tolosa de Llenguadoc

Editorial

Perspectives falagueres

L'any 2008 que gairebé ja s'ha escolat des de la publicació del precedent número de «Ressons d'Occitània» ha estat marcat per la continuïtat de les nostres activitats regulars i singularment pels cursos de català que han continuat tenint l'acceptació i els nombrosos inscrits d'aquests darrers anys. Adreçem la nostra més cordial enhorabona tant als antics com als nous alumnes i singularment als 9 que aquest any van inscriure's al nivell bàsic del CIC (Certificat Internacional de Català) i el van aprovar. També volem felicitar els 24 dels nostres socis que van participar en el dictat de català que el Casal Català organitza a Tolosa conjuntament amb l'ajuntament de Perpinyà, 4 dels quals foren premiats. D'altra banda els cursos de sardana s'han anat desenvolupant amb normalitat tant els nostres del diumenge al matí a Tolosa com els que patrocinem a Tournefeuille el dimarts al vespre. En aquest àmbit també hem d'assenyalar que una delegació del nostre Taller de Danses dels Països Catalans va anar l'estiu passat a Quebec on ha realitzat una sèrie d'intercanvis fructuosos amb el Casal Català de la ciutat de Quebec i amb agrupacions de dansa locals. «La veu dels Països Catalans» ha prosseguit la seva singladura a Ràdio Occitània i també ho han anat fent al nostre local els cursos d'occità i d'euskera. En l'àmbit dels mitjans de comunicació el Casal ha signat un conveni de col·laboració amb la televisió local tolosana TV SOL que, en el nostre món on no tan sols cal saber fer sinó també fer saber, suposarà una millor projecció mediàtica del nostre centre i de les seves activitats i alhora la participació en un projecte de solidaritat social.

Aquest any 2008, al mes d'abril, s'ha celebrat a Tarragona la IV Trobada de les CCE (Comunitats Catalanes de l'Exterior) en què va participar el Casal. Va ser l'ocasió de conèixer i compartir experiències diverses, de continuar posant fil a l'agulla del treball en xarxa i de poder assentar les bases d'una nova pràctica en la gestió de les subvencions que sembla haver de facilitar la tasca de projecció de la cultura catalana en què estan immerses les 117 CCE que existeixen actualment arreu del món.

Al mes de febrer tingué lloc la nostra Assemblea General que va renovar la seva confiança en la Junta i el Consell. Pel que fa a la Junta hi hagué un canvi amb l'arribada de la Llúcia Saura que substitueix com a Tresorer en Gerió Garrós que exercia aquest càrrec amb solvència i eficàcia des de feia anys i que ha desitjat passar a ser Tresorer adjunt. Al mes de març tingué lloc el tradicional dictat de català i al mes d'abril celebràrem, com ja és tradicional, la Diada de Sant Jordi a la sala «L'ostal» d'Escalquens amb molta participació dels nostres socis. Al mes de maig el Casal s'associà a l'Institut Ramon Llull i participà en l'organització de la vinguda de l'escriptora Maria Barbal que, al voltant de la seva novel·la «Pedra de tartera», evocà els impulsos narratius que han orientat la seva obra literària en una molt suggestiva i interessant conferència. Aquest mes fou també el de la participació tradicional en el Fòrum de les Llengües a la plaça del Capitoli. El mes de juny, com sempre, ens dugué l'Aplec de la Sardana en la seva cinquanta-setena edició, amenitzat per les cobles «La Principal de Banyoles» i «Combo Gili» i amb força assistència de públic.

Després del parèntesi estiuenc reprenguérem les nostres activitats amb la celebració de la Festa Nacional l'11 de setembre i l'octubre ens portà el concert del grup «Kaj Tiel Plu», precedit de l'arpista Azalaïs Becvort, en el marc del Festival Occitània, que congregà un públic nombrós. Al mes de novembre el Casal volgué contribuir al centenari de la naixença de Mercè Rodoreda organitzant un passeig vocal i musical per la seva novel·la més emblemàtica, «La plaça del Diamant» guiat per la Gemma Sangerman, professora de dicció a l'Institut del Teatre de Barcelona i l'Anna Carné, llicenciada del Conservatori Superior de Música de Barcelona. Aquesta lectura musicada, de gran qualitat i seguida enmig d'un silenci religiós, entusiasma el públic que omplia de gom a gom el nostre local. Aquest mes de desembre que encara no s'ha encetat quan escrivim aquestes línies ens durà la presentació de «La dernière rose», edició bilingüe català-francès d'una antologia de la poesia de Màrius Torres (1910-1942). La presentació anirà a càrrec de Marta Giné, catedràtica de la Universitat de Lleida, i comptarà amb la presència de Víctor Torres, germà del poeta.

En aquest número de «Ressons d'Occitània» trobareu, a més de notícies relacionades amb el Casal, contribucions ben diverses. Tant de bo puguin fer-vos passar alguna estona entretinguda durant les festes nadalenes, que desitgem que us siguin propícies així com l'any nou que s'acosta.

SUMARI

P. 1

Editorial.

P. 2 i P. 3

Entrevista a Pau Joan Hernández.

P. 4 i P. 5

Memòria d'Eire.

P. 6 i P. 7

País, Estat, Nació.

P. 8

El racó del conte.
La Lectura.

P. 9

Notícies del Casal.

P. 10

El racó del conte.
L'alteració

P. 11

Notícies del Casal.

P. 12

El dinar de Nadal.

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Secretaria d'Afers Exteriors

Butlletí del Casal Català de Tolosa de Llenguadoc

7 rue des Novars - 31300 Toulouse Telèfon: 05.61.59.61.02 - Fax: 05.62.48.59.71

web: <http://casalsta.org> - E-mail: casal@c-oc.org **Director:** Pere Gamisans **Consell de redacció:** Llúcia Saura, Pere Gamisans, Joan Parera **Col·laboradors:** Carme Badia, Miquel Camprubí, Mireia Baeta, Pere Arnaus, Salvador Beltran.

Assessorament Lingüístic: Maria Gamisans **Impressió:** Espace Repro Toulouse.

Pau Joan Hernández és el traductor dels premis francesos Goncourt.

Nascut a la Vila de Gràcia el 1967 i veí de Bigues i Riells (Vallès Oriental), Pau Joan Hernández, llicenciat en Filologia Catalana, és un dels escriptors més prolífics i més llegits de casa nostra. A 18 anys va publicar 'Tot et serà pres', novel·la mítica per diverses generacions d'adolescents i de la qual s'han venut més de 50.000 exemplars. Autor premiat de literatura infantil i juvenil, amb més d'una vintena de llibres, Hernández també és un reconegut traductor del francès, el gallec i l'euskera. Home discret i treballador incansable, Hernández, que també ha fet poesia, crítica literària i guionatge, es defineix com una persona que "explica històries".

D'on surten les històries?

L'escriptor mira i para l'orella, i a partir d'aquí crea el seu món. Però les històries són a tot arreu, al teu voltant, i agafant la simple realitat ja pots omplir pàgines i pàgines de coses sorprenents. I si a més et documentes i fas parlar la gent...

Busques testimonis abans d'escriure?

Sí, i sovint descobreixes coses que superen la ficció que tenies preparada. A la novel·la *El mussol i la forca*, per exemple, volia escriure una història que passés a les clavegueres de Barcelona. Vaig baixar a les clavegueres de l'Eixample amb una brigada i només amb un matí vaig descobrir que

Entrevista a Pau Joan Hernández escriptor i traductor

“Em dedico a explicar històries al meu públic, a posar-los en contacte amb la realitat que els envolta”

qualsevol cosa que m'inventés quedava curta al costat de les coses normals de la feina de cada dia d'aquella gent.

Darrere una història sempre hi ha una feina de documentació?

Per mi és vital. Per respecte al lector sempre ho documento tot molt, sobretot escrivint per a nens i adolescents. No et pots inventar coses, perquè falsejaries dades a persones en edat d'aprendre, i això és intolerable. A part, et pots trobar un lector que d'aquell tema en sàpiga més que tu i per una bestiesa deixi de creure's tota una novel·la.

Els lectors valoren aquest rigor?

El meu públic és molt més exigent i seriós que l'adult! En un auditori adult ningú s'aixecarà i dirà: "Això que ha escrit vostè és una tonteria i ningú s'ho pot empassar". Però en un auditori de nens de deu anys potser sí. Has d'estar molt segur del que fas i poder-ho defensar. I això és vàlid en literatura realista i en literatura fantàstica.

Parlant de literatura fantàstica: com valoreu el fenomen Harry Potter?

Ha estat una meravella: tots els del gremi li devem molt. Abans, el gènere fantàstic era molt mal vist i semblava que els nens i els joves no podien llegir originals de més de 120 folis. Harry Potter ens ho ha solucionat tot de cop.

Acabes de publicar *Espases als llimbs*. Parla'ns-en.

Feia temps que volia tractar un tema a cavall entre fantasia i realitat: els somnis d'una persona en estat de coma. *Espases als llimbs* parla d'un grup de xavals que tenen un club de

jocs de rol. Un dia un noi té un accident i queda en coma traumàtic. Els amics fan tornos al seu costat, a l'UCI, i li expliquen coses i ell les incorpora al seu somni, un somni que es converteix en tot d'aventures per conquerir el fet de despertar-se.

En la teva primera novel·la publicada, *Tot et serà pres*, ja tocaves un tema fort, l'eutanàsia.

A *Tot et serà pres* un adolescent ha de prendre una decisió sobre la seva pròpia mort, però també hi ha una història d'amor i de descobriment personal. S'hi parla d'aquesta sensació que tens quan ets adolescent d'estar envoltat de missatges de gent que et vol influenciar i enmig de tot això tu has de crear el teu món.

Com veus els joves d'ara?

Hi ha de tot. Estem davant uns generacions que pugen molt fortes i potser som els adults que estem desmarcats. Amb les noves tecnologies, una informació falsa que donis amb cinc minuts te la contrasten. A més, hi ha una interculturalitat impressionant. Ahir vaig ser en un institut on la meitat de les nenes anaven vestides amb sari, i allà

L'escriptor i el seu fill gran, el Sergi.

tothom m'havia llegit i tothom parlava català, que és el que fa ràbia als polítics.

Com t'organitzes la feina?

Depèn. La traducció ve per encàrrec. Ara feia dos anys que no publicava novel·la perquè he estat amb traduccions voluminoses com *Les benignes*, de Jonathan Littell.

Què ha significat traduir aquesta novel·la monumental?

És monumental en el sentit d'extensa, però no és una traducció complexa, perquè l'estil és planer. Hi ha traduccions que m'han exigint més.

Com ara?

La batalla, de Patrick Rambaud, una reconstrucció de la batalla d'Essling, la primera derrota greu de Napoleó. Vaig haver d'estudiar tàctica napoleònica, amb el problema que aquí no hi ha tradició militar d'un seguit d'èpoques. Amb *Les benignes* no he hagut de fer tanta recerca, perquè el vocabulari de la Segona Guerra Mundial ja està treballat a través del cinema de TV3.

També tradueixes del basc. Com hi vas entrar?

Vaig començar per curiositat a la facultat i em vaig anar engrescant. A Bernardo Atxaga gairebé l'hi he traduït tot. Durant uns anys vaig ser l'únic traductor basc-català. Ara per sort hi ha traductors més ben formats que jo, que quasi vaig ser autodidacte.

Què t'esperonava?

Voler donar a conèixer una cultura d'un país que quan se'n parla gairebé sempre és parlant del mateix. Dir que els bascos són gent normal que no es dedica només a aixecar pedres i posar bombes. Sentia la responsabilitat de fer de portaveu d'aquesta cultura. La cultura francesa no em necessita, es defensa sola. Però la basca no, i la gallega tampoc.

Què s'aprèn, traduït?

Que darrere de cada llengua hi ha una manera d'entendre el món insubstituïble i intraduïble. En el món rural galleg hi ha 35 maneres de dir "camí"! Aquesta riquesa de matisos es perd en altres llengües.

Què t'agradaria traduir?

Del francès no he traduït mai Jules Verne ni Alexandre Dumas, i em faria il·lusió perquè són aquelles lectures que tens de tota la vida. Però ja està traduït!

Sovint t'has queixat de la invisibilitat dels autors de literatura infantil i juvenil.

Si a un escriptor dels que subvencionen i s'emporten a la Fira de Frankfurt li haguessin donat dos premis internacionals que equivalen a nominacions per al Nobel, la premsa n'hauria anat plena. Jo he estat dos cops a les llistes d'honor de l'IBBY (International Board on Book for Young People), al Congrés de Pequín i al de Copenhaguen, com a traductor del galleg i del francès al català, i no se n'ha parlat enlloc.

Aquest país...

Però a mi m'interessen els nens, els adolescents: són més importants ells que sortir a la premsa. De *Tot et serà pres* no m'interessen els 50.000 exemplars venuts, sinó els 50.000 adolescents que l'han llegit a la seva habitació compartint una història inventada per mi. M'interessa quan he rebut una carta o un comentari d'un lector.

Per exemple?

En una escola de Platja d'Aro un nen em va dir: "Ara quan em quedo sol a casa i em fa por alguna cosa, penso en el teu protagonista, a qui li va passar el mateix i no tenia por, i gràcies a això estic perdent la por". Això gratifica més

L'ombra de l'Stuka i *El pic de la Dama Morta* són dues de les novel·les premiades de l'autor.

que la Creu de Sant Jordi!

Tu mateix eres un nen quan vas decidir ser escriptor.

Sí, de sempre m'ha agradat escriure. A casa hi havia molts llibres. A més, el meu avi era pilot de la marina mercant, i la gent de mar sempre explica històries dels viatges: d'aquí van sortir les ganes de dedicar-me a explicar les meves pròpies històries.

I de jovenet ja et plantaves a les editorials amb els teus manuscrits.

Des dels 14 anys! Als 17 no havia publicat però ja era conegut en el món editorial. Jo sempre he cregut que quan una cosa t'agrada de debò i ets jove, t'hi has de dedicar a fons. Si no, quan siguis gran no t'ho perdonarà. Ara me'n faig creus de com és que tenia la barra i la seguretat d'anar en aquelles reunions d'escriptors en què els altres com a mínim em doblaven l'edat. Vaig tenir sort amb els editors: em van saber guiar.

Què és per tu la literatura?

Jo sols puc dir que com a escriptor explico històries al meu públic: em dedico a posar-los en contacte amb la realitat que tenen al voltant. Com a traductor m'agradaria contribuir a fer més conegudes algunes cultures i literatures, sobretot la basca i la gallega.

Carme Badia i Puig (text i fotos)

Hernández tradueix escriptors com Suso de Toro (galleg) i Bernardo Atxaga (basc).

Es sortint de l'excel·lent agència de viatges que la meua companya em diu que no és fins al darrer moment que l'empleada ens ha comunicat que el camí de Tolosa a Shannon, ves per on, tot i que al mapa no ho semblava, passa per Marsella. Un aterratge i un enlairament addicionals no són pas la millor manera de començar les vacances per a qui agafa l'avió amb més neguit que els pioners del ram. Tracto, sense gaire eficàcia, d'apaivagar-la amb una mica d'humor matusser dient-li que en comptes de l'esperada celeritat, arribarem a destinació xino... shannon. Ja hi som. El primer que trobem en entrar a les dependències aeroportuàries és una llarga corrua de gent que va en sentit invers a la que formem nosaltres i ens miren amb un somriure mig sorneguer mig desmenjat. Ells ocuparan el seient que acabem d'abandonar a l'avió i nosaltres el buit que ells acaben de deixar a Eire: ens sentim aleshores peces...de recanvi d'un engranatge perfectament greixat però freturosos d'immergir-nos en la idiosincràsia del país, esbandim aquest impertinent sentiment fugaç i, un cop recuperats els nostres equipatges, dardem els ulls a la recerca del qui ha d'ésser el nostre guia. Darrera de la pancarta que du el logotip de l'agència emergeix una cara femenina que, aneu a saber per quins partits presos, coincidim a identificar entre eslava i asiàtica. Acabarem sabent que, de fet, la noia és russa. Són les sis de la tarda, som a l'hotel i hem de fer temps esperant el sopar. Sortim i no podem anar enllà de l'aparcament perquè hi passa una via ràpida amb un incessant tràfic. Girem cua i ens dirigim cap al darrere del baix però gran i allargat edifici, també habilitat com a aparcament i separat d'uns prats per un marge més enllà del qual pasturen uns bous per als quals semblen tan familiars que aixequen el cap com si miressin alguns congèneres seus de l'asfalt. En tot cas en tenim la pressuposada innocència ja que de cop i volta, el vent, que sempre bufa amb més o menys intensitat, ha dut uns núvols que han tapat el cel en un tres i no res, es posa a ploure a botes i barrals i ens adonem que hem deixat el paraigua a la maleta. Corrents cap a dins però aquí sembla que la pluja mulli més que enlloc i quan arribem a port ja estem mig xops. Al sopar serveixen un copió i gustós típic guisat irlandès: una dona gran va al capdavant dels cambres joves amb una empena que fa pensar que no té ni reclama cap règim especial i privi-

legiat de jubilació. Demanem una Guinness. És que n'hem vist alguna al bar del costat i en el seu got esvelt i acampanat de dalt, amb la gorgera de bromera coronant la seva profunda negror, ens ha fet goig. Un cop al paladar, però, no ens acaba de fer el pes i gairebé enyorem les que acostumem de prendre. De fet els entesos diuen que la Guinness s'agermana millor amb ostres, musclos i tota mena de marisc. Si s'escau ja matisarem doncs més endavant aquest primer tast.

De sortida amb l'autocar cap al sud-oest de l'illa, ens fixem en la senyalització que és alhora en gaèlic en lletra cursiva i en anglès en lletra rodona, i en la distància que separa ambdues llengües que, de fet, gairebé no sentirem, inconvenient i avantatge alhora d'un viatge organitzat. Notem aleshores que les guies franceses que hem fet servir, llevat d'alguna excepció, només esmenten la toponímia en anglès. L'alternança de ruixats i clarianes assolellades ens acompanya així com les diverses tonalitats del verd, que tant a la península de Dingle com a la seva veïna del sud, anomenada «anell de Kerry», es torna maragda sota el sol recordant una gespa sembrada de poc i estableix un contrast encisador amb el blau del mar a què els mediterranis no estem avesats. Ens inviten a veure uns gossos d'atura: en un clos de fort pendís on han reunit tota mena d'ovelles –diuen que a Eire n'hi ha set milions i més de cinc milions de vaques, tantes com irlandesos– un pastor, no sabem si autèntic o turístic, modula amb tota una gamma de cops de xiulet i una precisió rellotgera un ballet

de cans i bous en què cada gos acomboia a correuita i indefectiblement el seu grupet d'ovelles on ordena el mestre de cerimònies que alhora ens explica ràpidament en anglès els elements que conformen el codi xiulat per a desesper de l'interpret que al cap d'una estona comença a embarbussar-se i a treure més pam de llengua que els llestos i valents gossos gaèlics. Passem per pobles de carrers virolats per unes façanes que fan conuiu de costat els colors més dissemblants en un aparent afany de desbancar un moment la sovintejada grisor. Al vespre, després d'haver passat pels admirables llacs, castell i jardins de Cill Airne, als qui ens hem fet càrrec del suplement monetari estipulat, ens espera un espectacle tradicional. Entrem en un gran teatre i al cap d'una estona ens adonem que tot el públic, el formem nosaltres, és a dir la meitat de l'autobús a tot estirar. Una companyia de jovenalla ben plantada, envoltada per una luminotècnia multicolor i una sonorització d'allò més potent que amplifica la repicadissa de les claquetes que duen a les sabates, ens treuen la son de les orelles bo i portant-nos amb gràcia i frescor pels camins actualitzats dels cants i de les danses populars del país.

De bon matí compro el primer diari que se'm posa a l'abast: és el «Evening Herald» del 24 de juliol que ha omplert la seva portada amb la notícia i la foto corresponent que seran expulsats de l'illa uns romanesos indocumentats que, arrecerats en barraques, feien estada en una gran rotonda arbrada de Dublín. Fem cap al sud. Fins ara i la resta del

viatge ho confirmarà, veiem construccions noves, cases sobretot, grans i moltes vegades d'un ocre suau i tendre, sovint lateralment perllongades per una àmplia veranda victoriana pentagonal de sostre vidrat, que és com una declaració d'amor a la llum, i envoltades d'una ampla estesa de gespa rasa sense cap arbre no fos cas que fes una ombra que sempre deu semblar inoportuna als estants. N'hi ha una allau. Ens demanem si són residències principals o secundàries; sigui el que sigui, semblen ser la prova palpable del boom irlandès des de l'ingrés de l'illa a la Comunitat Europea, basat –diuen– en els avantatges fiscals concedits als inversors, en les indústries informàtica, química i turística i en la forta producció de valor afegit. A la ruralia, a primera vista, moltes pastures i pocs conreus i a banda i banda de la carretera boniques tanques de verdor clapejades per la rojor floral de plantes que per l'absència de gelades poden viure en aquesta latitud. Passat Cork, arribem a Cobh, un dels més grans ports naturals del món. Passem pel moll, de record malastruc per a les lègions d'irlandesos, que la destrucció de tres collites seguides de patates pel míldiu a mitjan segle XIX, reduí a la fam, a la misèria i a l'emigració a l'altre costat de l'Atlàntic i també per als passatgers del Titànic que hi féu la seva darrera escala abans del naufragi. Nosaltres tenim sort: mentre anem pujant cap al cim del turó on s'estatja la vila vella, aguantant sota el paraigua l'enèsim xàfec i esperant la propera i enèsima clariana estival diària que la nostra curta experiència ens diu que no trigarà, sentim el ressò, com vingut del cel i omplint tot l'espai, de tot un seguit de notes que ens fan més lleugera i engrescadora la llarga pujada. Aquest concert celeste és d'allò més eclèctic: al revolt de baix era un popurri de cançons de Edith Piaf, més amunt la música de la pel·lícula «El violinista a la teulada», acabem d'escoltar una obertura de Rossini i ara ens ofereixen «Una petita música de nit» de Mozart. Són les campanes de la immensa catedral neogòtica de Sant Colman que ens obsequien amb un imprevist recital de carilló. Ja arribem, amb sol, a l'esplanada que fa de plaça de l'església, hi entrem i just a la dreta han acomodada una saleta amb televisió on es pot veure l'impressionant espectacle del carillonista, a dalt al campanar, barallant-se amb l'enorme teclat de fusta. No és pas un recital escadusser, ens fan saber que aquesta és la vuitantena edició del festival! Encara que les campanes ja ens han deixondit de la mandra d'havent dinat, sembla que, ara que som a Middle-

ton, a l'est de Cork, ens podem arribar fins i tot a entonar i és que ens trobem al vestíbul de la destileria James Jameson. Un guia local, ben documentat, ens fa recórrer l'antiga fassina de whisky del segle XVIII, mot d'origen gaèlic que en aquesta llengua significa «aiguardent», i ens du fins a l'alambí més gran del món explicant-nos que, sotmès a tres destil·lacions, el whisky irlandès és el millor de tots. Ens invita a comprovar-ho: la copa generosa que ens serveixen no ens incita pas a desmentir-lo i a més, a tall de remei altament benèfic, ens deslliga prou la llengua per gosar intercanviar impressions amb els autòctons.

Ens endinsem ara cap al centre, la plana del Tipperary que, després d'haver visitat el castell de Cahir, dominem des de l'elevada fortalesa de Cashel i les seves joies arquitecturals, testimoni, entre molts altres, de la sagnant lluita contra l'ocupant anglès. De camí, la Mònica, el nostre guia, sempre amatent a limitar les letargies post-alimentàries, ens immergeix en la cançó tradicional irlandesa fent-nos cantar el romanç de la llegendària, bella, jove i dissortada peixatera de Dublín, Molly Malone, que venia les cloïsses i els musclos encara vius –diu la cançó– i que una cruel febre va matar. Quan vespreja i un pic contemplada l'abadia negra de Holy Cross, entrem a Galway i se'ns avisa que en aquesta ciutat de l'oest d'aquest país on l'aigua no us deixa de petja no hi ha aigua potable. Davant de la paradoxa pensem de seguida que el nostre guia ens ha volgut donar una mostra d'humor rus i li seguim la broma però el reguitzell d'ampolles d'aigua mineral que ens trobem en una de les lleixes de la cambra de bany de l'hotel ens desenganya sense contemplacions. Havent sopat sortim a prendre el pols a Galway: el rovell de l'ou i els seus pubs ja estan força animats i s'hi escolten tota mena d'idiomes. Ens arribem fins al riu Corrib que corre amb força cap al mar i decidim seguir-ne la riba que ha estat convertida en un passeig per a vianants; a mesura, però, que es fa fosc, els mosquits que de bon començament formaven nuvolets tot just perceptibles, van esdevenint ràpidament una boira espessa que giravolta i ens envolta obligant-nos a apressar el pas i a gesticular escandalosament per treure'ns-els del damunt fins que arribem al final sota la mirada divertida dels indígenes que en aquella hora, amb coneixement de causa, s'estimen més fer via per altres llocs.

L'endemà fem camí per l'Irlanda

bruna, el Connemara, el país de la torba. La formen capes de vegetals sota l'acció de l'aigua i en un medi desproveït d'oxigen en què s'arriben a trobar soques del bosc prehistòric! Serveix de jaç per als animals, d'adob orgànic i de combustible barat. En els camps inhòspits veiem alguns homes que en fan motes. Després de dinar a Clifden, el cap de comarca, arribem a la riba d'un llac, a l'abadia de Kylemore, que, malgrat el nom que n'indica la funció actual, no té res d'antic. Deu ser dels pocs monuments europeus que abans de ser religió ha estat civil i no a l'inrevés. Singularitat de la molt catòlica Irlanda? Castell-caprici d'arquitectura neogòtica i historicista edificat en 1867 per un plançó, sense dubte tocat de romanticisme, de l'alta burgesia cotonaire de Manchester que va heretar del seu pare una fortuna colossal, fou adquirit en 1920 per una comunitat de monges benedictines belgues que hi regenten avui una escola internacional de noies. De fet, l'abadia, adossada a un turó de vegetació frondosa i projectant-se damunt del llac per una gran esplanada, hi sembla posada com en un conte de fades per art d'encantament...i d'embadaliment de turistes.

La nuesa de l'altiplà de Burren i de les seves lloses calcàries blanques amb tot de flors fràgils i multicolors a les esquerdes que les separen, ens acompanyen fins als penya-segats de Moher que tenen la regularitat dels baluards d'una fortalesa exposada als embats de l'oceà i per a nosaltres un perfum de comiat. A l'aeroport, tenim un breu i darrer intercanvi amb la Mònica. Ens diu que la setmana que ve ha de guiar un rus de la nova nomenclatura i la seva esposa que faran la volta a Eire en taxi. La'n felicitem però ens fa una ganyota de dubte. No és la primera vegada que ha de fer aquesta tasca i... Mentre esperem el xàrter de tornada, amb l'arpa cèltica, símbol de l'Eire independent, a l'aleró de cua, s'enlaira un avió de la Ryan Air...

Pere Arnaus

País, Estat, Nació

S'observa en l'ús comú de la llengua, sobretot en francès, una certa confusió entre aquestes tres paraules. Aquí, a França, el més habitual és considerar que només un Estat independent pot ésser dit *país* (llevat d'alguns casos com quan aquest nom és un equivalent del català *comarca*, per exemple "vin de pays", "le Pays d'Ossau"); sinó hom parla de *regió*. I, si de cas, parlant de Catalunya, hom la qualifica, molt excepcionalment, de "*pays*", és posant el nom entre cometes, fins i tot en àmbits en què es podria esperar un altre procediment. En donem un exemple ben palès, tret de la 1ª circular d'un col·loqui en preparació que organitza l'*Association Française de Catalanistes* (a París, al setembre de 2008): "*La Catalogne, petit «pays» entre deux grands ensembles territoriaux que sont les actuelles France et Espagne, adossée à l'Aragon, à cheval sur les Pyrénées, [...]»*".

Les cometes, sembla que signifiquin per a l'autor de la circular, que no és del tot natural i indiscutible que Catalunya sigui un país, o que no ho és en el sentit ple de la paraula...

D'altra banda, a França encara, el terme *nació* es reserva al conjunt de ciutadans d'un territori que forma un Estat sobirà o independent. O sigui que "un país" és un Estat independent i recíprocament, i la nació només pot existir en aquest cas. Hom recordarà, sortint del marc francès, la gran polèmica sobre aquesta qüestió de la "nació" referint-se a Catalunya, durant el període d'elaboració del nou Estatut... Això s'explica per la difusió, arreu, del concepte inicialment jacobinista de "nació" sorgit de la Revolució francesa i establert com a model d'organització política que ha tingut una gran influència.

Passem ara a veure quins són els exemples concrets d'organització social i territorial que podem trobar en la història especialment occidental, tot mirant d'aclarir els conceptes que aquests tres mots representen.

Si per *nació* entenem un conjunt de

persones o sigui un poble que comparteix una mateixa llengua, una cultura amb trets diferencials propis respecte a la d'altres pobles (cosa que no significa una total uniformitat en aquesta nació) i un cert nombre de característiques com són tradicions, costums i lleis, podem fàcilment trobar bons exemples de conjunts humans que ho representen, tot i no constituir un sol Estat. Entre altres, esmentarem la **nació** alemanya, dividida en una multitud d'Estats pràcticament independents durant segles d'història abans d'arribar a constituir un gran Estat sota el nom d'imperi o *Reich* alemany (el 1871, amb el canceller Bismark i l'emperador Guillem 1er). Recordem que abans només hi hagué el Sant Imperi Romà Germànic que era una organització política que no implicava cap govern central ni cap unitat en el camp jurídic o social. A més hi entraven pobles de diferents llengües i cultures, perquè a més del grup alemany, com hem dit una "nació", hi trobem bohemis o txecs, altres eslaus, hongaresos, etc. És l'exemple més clar d'un Estat **plurinacional**, com ho serà més tard el successor d'aquest imperi, és a dir el d'Àustria-Hongria, el nom del qual ja palesa la diversitat interna (incloïa, a més d'aquests dos països, l'antic regne de Bohèmia dels txecs, part de Polònia, Eslovènia, Croàcia, Sèrbia, etc.). Molts d'aquests països han esdevingut més tard

Estats independents (1918), alguns molt recentment com se sap, per separació també l'un de l'altre, en el cas de la República txeca i Eslovàquia o de Croàcia i Sèrbia. Encara tenim el cas d'Itàlia que fins al segle XIX no constituïa un sol Estat sinó diversos regnes (entre ells els Estats pontificals) i possessions de potències com l'esmentat imperi austríac, que incloïa l'antiga república de Venècia. Però, no per això, deixava d'haver-hi una **nació** italiana sobre la base d'una llengua única, si bé amb diversos dialectes, cosa del tot normal.

Ara bé, la nació no sembla desvinculada del tot de l'existència d'un Estat que pot haver desaparegut després d'haver permès l'emergència d'aquesta nació. Aquest seria el cas de Catalunya que va poder arribar a ser una nació a través de la formació d'un Estat, el dels comtes sobirans de Barcelona (Girona, Ausona) que fou el nucli primitiu, els quals es varen independitzar d'hora dels reis de França (a partir d'Hug Capet, elegit rei el 987). Més endavant, engrandint-se el Comtat de Barcelona amb els de Cerdanya, Besalú, Empúries, Pallars, i prenent aquest conjunt el nom de "Catalunya" (segle XII-XIII), els comtes varen esdevenir a més reis d'Aragó (arran del casament de Ramon Berenguer IV amb Peronella d'Aragó, filla del darrer rei aragonès, Ramir el

monjo). I sota Alfons 1er el Cast (II d'Aragó), s'afegí al conjunt de comtats el de Rosselló, que formà part de Catalunya. Aquest Estat català ("Catalunya") degué contribuir a unificar la llengua, a establir una vida social estretament vinculada a un cos jurídic com ho foren els coneguts *Usatges* de Barcelona (primer codi feudal conegut d'Occident), a suscitar una cultura pròpia diferenciada (pensem en l'expandiment de l'art romànic del segle XI ben característic del país) i una literatura també original, després del període trobadoresc comú amb les terres occitanes, literatura propiament catalana nascuda amb el gran escriptor i filòsof Ramon Llull (segle XIV). Així va formar-se el conjunt nacional català que, malgrat les moltes peripècies que hagué de travessar, ha aconseguit arribar fins els nostres dies.

Un cas diferent i força exemplar és el francès. Aquí, el que salta a la vista és una gran heterogeneïtat originària d'un Estat –el regne o reialme de França– compost per pobles diferents i prou allunyats també geogràficament, atesa l'extensió relativament important del seu territori. Si comptem les llengües parlades inicialment pels pobles annexionats i units a la corona de França, arribem a la xifra més gran de tots els Estats europeus, llevat del rus, molt més estès; o sigui que a més del francès estricte (*langue d'oïl*), trobem : l'occità (o *langue d'oc*), el flamenc, el bretó, l'alsacià, el basc, el català, el cors. Totes aquestes llengües (o dialectes d'una llengua diferent de la francesa) corresponen a grups humans que no poden considerar-se com a formant una

mateixa nació d'antuvi. Seria doncs clarament, a l'invers del que hem vist per a Alemanya, un Estat de diferents nacions o plurinacional. Ara bé, el llarg procés d'assimilació sobretot lingüística i també d'unificació o uniformització en tots els àmbits de la vida social i pública ha pogut dur, vulguem o no, a la formació del que avui pot considerar-se com una nació única, la "francesa", si més no en el sentiment majoritari dels ciutadans d'aquest Estat. Perquè cal dir que una nació també suposa un sentiment o consciència i ensems voluntat majoritària de pertinença a un mateix conjunt nacional.

El que també podem comprovar és que les nacions duren més que els Estats que les han fet néixer, puguin o no tornar a constituir un Estat sobirà quan han deixat de fer-ho. És el que no deixa d'observar-se al llarg de la història, fins i tot la més recent. Així el reialme de Bohèmia dels txecs va tornar a ser Estat independent, primer unit a Eslovàquia i després sol, en acabar-se la primera guerra mundial (Tractat de Versalles del 1919), i també Polònia sovint dominada o annexionada per russos, alemanys o austriacs. Han desaparegut, ara, com a Estats, Txecoslovàquia partida en dos, i Iugoslàvia (avui dividida en diverses parts, la darrera essent el Kósovo declarat independent).

Per fi, considerem de nou el cas de Catalunya que, com dèiem, ha aconseguit arribar fins avui com a conjunt nacional si tenim en compte la consciència pròpia i majoritària de representar-ho (segurament, com és natural, sobretot per part dels catalans de

soca-rel, tot i que molts dels "altres catalans", com s'ha dit, també se'n senten). Definiríem Catalunya no sols com una nació sinó com una mena d'Estat parcialment independent –és això l'*autonomia* o l'*autogovern*– perquè consta d'unes institucions característiques del que hom anomena "Estat", és a dir: un parlament, un govern amb el seu president, un cos jurídic propi (principalment el dret civil català que ha travessat els segles), una administració i policia també propis... però unes relacions exteriors d'àmbit restringit i l'absència d'exèrcit. Per això no es tracta de sobirania plena i total encara que avui hom veu també els Estats que integren la Unió europea limitar igualment llurs competències en molts sectors i delegar-les als organismes supraestatals d'aquesta darrera. Precisament, potser seria aquest marc d'un Estat confederal, si mai la Unió europea arriba a ser-ho, que podria permetre a pobles com el català d'aconseguir integrar-s'hi sense l'intermediari obligat que és un Estat central que els manté més o menys sotmesos, per a Catalunya, l'Estat espanyol. I sembla que altres pobles d'Europa, actualment Escòcia, puguin tenir la mateixa esperança.

Miquel Camprubí

LA VEU DELS PAÏSOS CATALANS

Ràdio Occitània

98,3 Mhz

60 rue d'Assalit

31500 Toulouse

05.61.80.40.40

Emissió diària en català, patrocinada pel Casal Català. Tots els dies de les 16 a les 17 hores

Ràdio Occitània, dins la dinàmica actual, recorda a tots els socis del Casal Català, que tots els dies de la setmana, de les 23 a les 2 hores del vespre, emet el programa d'informació de CATALUNYA RÀDIO, en la seva integritat, mercès al relleu que es fa automàticament per mitjà del satèl·lit.

El racó del conte

La Lectura

(Capítol III de «Seguint els passos de Norma»)

La porta de l'habitació s'obrí; Marga, encara mig presonera de les boirines del son veié aparèixer un cap despenjat que li parlava, pero ella no entenia res. A poc a poc reconegué la mare de Didier. Ella era encara en els braços d'en Pol, que l'abraçava i li murmurava tendreses a l'orella. El canvi no podia ser més desagradable. La dona li repetí el que li deia i ella seguí sense comprendre. Una tercera vegada li ho repetí i finalment arribà a comprendre només dues coses: «café au lait» i «Norma». Es llevà precipitadament. Didier no hi era. Havia començat a treballar. La noia es passà el matí passejant pel poble fins que tornés.

Aquella nit, dolça i plagada d'estrelles, (mai no havia vist cels tan clars com des que era a Lavour), ella aconseguí per fi fer comprendre al noi un dels poemes de Norma. Didier s'emocionà tant, tant, que hagué de deixar-lo sol.

«Altre cop diumenge
el temps no corre al nostre favor.
Tardes de diumenge,
el sol se'n va, s'escapa
mentre ens separem
i cal seguir vivint.

Tu fas carretera,
cinta de ciment
jo faig quilòmetres i quilòmetres
de tren.

Una esperança a l'aire
i ni una llàgrima al vent
aviat serà divendres
i ens retrobarem.»

II

Un cop a l'habitació que el company de sa germana li havia ofert, sola, es concentrà en la lectura del quadern. No era ben bé un diari, eren apunts dispersos que Norma havia anat fent, poemes, esbossos de novel·les i fins un conte infantil en què explicava a un fill hipo-

tètic, en forma de conte de fades, la seva història d'amor. La mort havia impedit la seva germana d'explicar aquella història a un fill que no arribà mai. Era ella, en canvi, qui seguia ara la història i se'n feia hereva.

Norma havia conegut Didier a França, en unes vacances d'estiu, quan les nits eren curtes i la calidesa de l'aire convidava a fer l'amor. Ara veia clar que des de sempre la relació estava predestinada a acabar a França. Era ella qui s'havia acostat al món d'ell. Era ella qui parlava la llengua d'ell i qui tenia ganes de canviar de vida, d'explorar nous horitzons.

Ell, però, tenia també una imaginació desbordada, que era el que la va fascinar, d'entrada i per sempre. Formava part d'un grup de recreació de l'Edat Mitjana dins el qual era Merlí, el Mag. I a ella va batejar-la de seguida com a Viviana, la fada, la Dama del Llac, segons ell, promesa de Merlí.

La primera vegada que el noi anà a Girona a veure-la, ella passà uns nervis impressionants, una ansietat... Temia que ell no trobés la ruta, perquè no coneixia el camí i a més no parlava un borrall de català, ni de castellà.

L'esperava ansiosa a la plaça de l'estació, a l'altra banda de la parada d'autobusos. No feia més que pensar que s'equivocaria, que no podria trobar el camí. Asseguda sobre la freda pedra del banc, mirava les matrícules dels cotxes que s'acostaven, des de totes les direccions. Totes duien la G de Girona, alguna B... G,G,G, impossible, cap d'aquells cotxes no era francès. Pensava: «realment tothom és igual: he nascut a Girona, visc a Girona, moriré a Girona. No hi ha res més. Puc viatjar, sí, durant les vacances, això em farà més interessant als ulls dels amics, quan torni i anem a la cafeteria de sempre, els de sempre...» «però jo... perquè m'hauria

de quedar aquí? He nascut aquí, però seria divertit viure en un altre punt del planeta, conèixer un home estranger, d'ulls blaus, no he sortit mai amb un home d'ulls blaus...» Didier arribava, a tota velocitat, ella li correu al darrera, cridant. Quan pujà al cotxe preguntà: -Com has pogut trobar-me?

-Es impossible que Merlí no trobi Viviana.

Marga componia el trecaclosques d'aquella relació amb el que li havia explicat sa germana, amb el que havia vist al llarg de dos anys i sobretot amb el que llegia, que li obria tot un món fins ara insospitat.

«... Didier, afortunada combinació de matèria i espai. Així com la matèria es confabula per a crear aquest xiprer, refugi de coloms, oasi de verdor, darrera el vidre de la meua presó (Norma havia escrit això a la feina) així ha estat capaç de crear-lo...»

«En Didier és un bombó, un caramel de menta, prodigi de tendresa...» (En Pol no havia estat mai tendre)...

Després arribaren els problemes. En unes vacances que Norma havia passat a Lavour escriví: «M'omplíes de petons, a Carcassona, vaig escriure una vegada, aleshores tot era bonic, tot era clar, fàcil, tranquil, em feia por estimar-te massa. Ara el cel s'ha enfosquit. Ha arribat la tempesta, vols que adopti els teus sacrificis i jo no hi estic disposada; i la teva mare és un sacrifici. Al·lucino amb ella. Increïble. Però és el teu sacrifici. Jo no hi estic disposada. La seva manca de consideració. La seva negativa envers la vida. Viu en funció de tu. Però es nega a sortir de casa. Vol que hi resteu tots dos, tot el dia aquí. Jo intento ser-hi amable, sortim a donar un tomb...»

Temps després, Norma li explicaria que la mare de Didier havia arribat a agredir

Notícies del Casal

Aplec de la Sardana 2009

físicament el noi. L'Alzheimer avançava. La dona se sentia amenaçada, insegura. L'enervava perdre la memòria. Acusava el fill de robar-la, fins de voler-la matar. El noi sofria.

Ell volia que Norma anés a viure amb ell. Fins volia tenir-hi fills. (No com en Pol, al.lèrgic al compromís.) Ella no volia deixar tot el seu món per adoptar el d'ell. Marga recordava com li comentà una cita que li havien mostrat les seves amigues. «Les dones que es casen volen viure la vida dels seus marits». Ella no volia passar la seva vida rivalitzant amb una malalta, gelosa del seu fill únic. «Hem de recordar-ho, nosaltres, si algun dia tenim fills, i mascles, de no casarnos amb ells.» Li digué:

«Dolor d'absència, tan fort,
que em rosega l'entranya,
que em forada el cor
-foc ardent a roig viu-.

Quan tornaràs, Merlí,
a fer somriure el meu cor?
Al meu voltant
només el buit...

La vella companya que torna,
la solitud...»

Després d'un temps d'allunyament, (la malaltia de la mare s'agreujava i la feina d'ella li impedia viatjar gaire), Norma havia claudicat i havia anat a viure a França. Dos mesos després era morta.

Marga deixà la llibreta sobre el llit i obrint els porticons de la finestra deixà entrar la nit dins el seu cor.

Mireia Baeta

El 58è Aplec de la Sardana de Tolosa de Llenguadoc tindrà lloc el diumenge 14 de juny de les 10 del matí a les 7 del vespre a la plaça del «Ravelin», barri de Sant Cebrià.

Aquest any les cobles seran:

- Els Casanoves
- Els Rossinyolets

L'Aplec és patrocinat per:

- Generalitat de Catalunya
- Mairie de Toulouse

Generalitat
de Catalunya

PARTENAIRE
MAIRIE DE TOULOUSE

Maria Barbal a la Universitat de Tolosa

L'escriptora Maria Barbal, la novel·la de la qual «Pedra de tartera» ha estat fa poc traduïda al francès amb el títol «Pierre d'éboulis», féu una interessant conferència a la Universitat de Tolosa. El Casal s'associà a l'acte organitzat per l'Institut Ramon Llull.

Premi Batista i Roca

Des d'aquestes pàgines volem felicitar el nostre president Pere Gamisans que va ser honorat el 7 de novembre d'enguany amb la concessió per l'IPECC (Institut de Projecció Exterior de la Cultura Catalana) del premi «Batista i Roca» per «la seva tasca de difusió i promoció de la llengua i cultura catalanes fora dels Països Catalans».

El racó del conte

L'alteració

(Capítol IV de «Seguint els passos de Norma»)

Feia fred, un aire gelat que li mossegava les carns, però que li revifà la ment, botinflada de tantes hores de lectura i obsessió. Què havia passat realment amb Norma? S'havia suïcidat? I si era així, realment, per què? Ella i Didier s'estimaven i per molts problemes que tingui una persona enamorada, no se suïcida. Què havia passat, aquells dos mesos? L'havien assassinada? Qui? Per què? No, havia de ser un accident. Un accident! Com no hi havia pensat abans! Com ningú hi havia pensat! Però no, verí, verí, ningú no pren verí per accident! O potser sí? Es resistia a creure en el suïcidí. Qui l'havia morta? Qui? Per què? La nit, però, no contestava a la seva angoixa, i la lluna, impàvida, seguia brillant envoltada de la seva cort d'estels.

Li feia mal el cap, estava molt cansada, i decidí allitar-se. Eren massa preguntes sense resposta. Decidí que demà seria un altre dia i potser ho veuria tot més clar. Què li havia volgut dir, la mare del noi, aquell matí? L'havia confós amb la seva germana? O volia dir-li alguna cosa sobre ella? L'advertia potser d'algun perill? Didier? No, allò era massa monstruós per a pensar-ho.

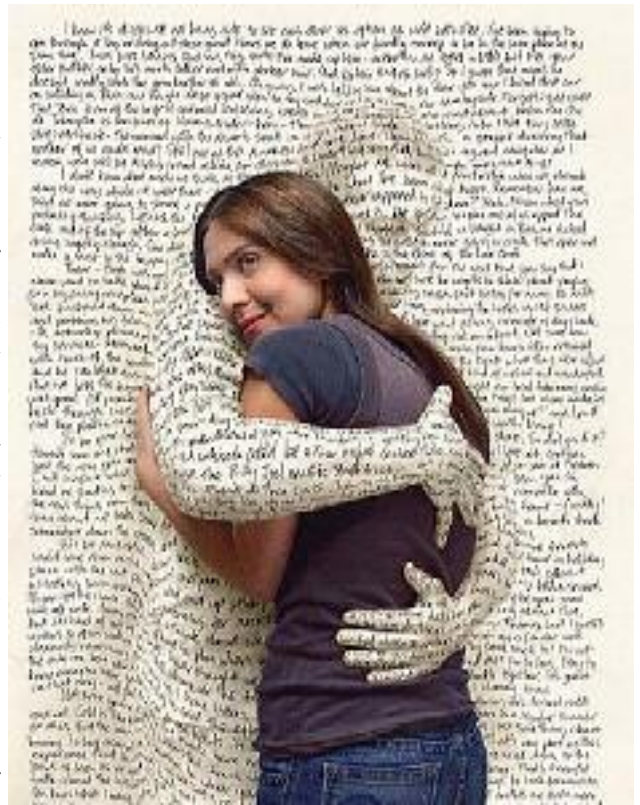
Es regirà en el llit, inquieta, buscant repòs al seu cap en aquells coixins massa grossos per a ella, coixins a la francesa. Tot i tenir el llum apagat, tenia els ulls oberts com plats en la foscor, començava a veure els contorns de les coses, ajudada per la mica de llum del fanal que es colava per les esclatxes dels porticons. Enfadada, tragué el coixí de dessota el cap i el tirà a terra, en un inútil intent de conciliar el son.

Mil imatges li arribaren aleshores, records de la seva vida passada, amics, situacions, records de Norma, d'en Pol, d'en Didier... Dansaven dins el seu cap com fúries escapades de l'infern, fent picar els seus tridents contra terra. Es trobava immersa en una nuvolosa espiral en la qual el seu cap es partia, es

dividia en dos, en quatre, en vuit Margues, de les quals ja no sabia quina era ella. I el dolor que li partia el crani, llargardaixos llefiscosos i freds que li corrien per l'espinada, Didier li somreia amb els ulls d'en Pol i les dents de la sogra de sa germana, berrissols de pols entre els dits dels p e u s . . . Norma s'allunyava, li donava l'esquena i girava el cap dient-li vine, vine... i Marga la cridava... Norma, Norma, no te'n vagis, no em deixis sola...

Despertava xopa de suor, el front bullint, el cor desbocat i un dolor inconcret que fugia entre les boires del son. I mentre la ment s'aclaria, la idea li penetrava el cervell. Norma no l'ajudaria a superar el dolor. Creia que tenia febre... I començà a plorar, plorar, cada cop més fort. Intentant reprimir els sanglots però sense aconseguir-ho, ningú no vindria a ajudar-la, la mare, en Pol, ningú... Començà a cridar: Didier, Didier, vine... Li hagués agradat que la porta s'obris i entrés el noi, la consolés, li eixugués les llàgrimes, l'abraçés... Didier que l'abraça, les càlides mans del noi a l'esquena, al cabell, la boca que busca la seva, les mans que es desvien perillosament cap als pits... la calor, l'excitació, l'olor agredolça del mascle, el plaer d'anticipació, campanetes...

Prou! S'incorporà d'un salt en el llit, horritzada d'ella mateixa. Encengué el llum, i afrontà la realitat. Potser, a la fi, el seu pare havia tingut raó. No es podia creure el que acabava d'imaginar-somniar.

Per sort, ningú no havia acudit a la seva crida. Estava completament sola, amb la seva pròpia realitat. Didier no és Pol, jo no sóc Norma, la seva història no és la meua. Estic completament sola, i he de tornar a començar amb la meua pròpia vida. Estic vivint de gorra, no foto res de res. Demà me n'aniré, me n'he d'anar d'aquí si vull descobrir què va passar amb Norma. No puc implicar-me més amb aquest noi, per molt bé que em caigui. La meua germana és ella. És, no era. Ella existirà sempre, perquè jo la duré dins el meu cor.

L'endemà, malgrat les protestes del noi, Marga agafà una habitació en una pensió. Volgué fer-ho a Toulouse, la capital, per tenir més "vidilla". Potser s'hi quedaria molt de temps, a França. No tenia gens de ganes de tornar a casa. Marga potser no ho sabia, però buscant Norma, s'estava buscant a sí mateixa.

Mireia Baeta

Dictat de Català

Un any més el Casal Català participà en el Dictat de Català que organitza la Vila de Perpinyà a través de l'Institut Font Nova i amb el suport del Departament de Política lingüística de la Generalitat de Catalunya, de l'Institut d'Estudis Catalans i de diverses entitats nord-catalanes. El dictat es va fer a la seu de la nostra entitat simultàniament al seu desenvolupament a Perpinyà. Recordem que el dictat sempre es fa en unes dates properes a la prohibició (2 d'abril del 1700) de l'ús oficial de la llengua catalana a Catalunya-Nord per un edicte del rei de França, Lluís XIV. Aquesta imposició, quaranta-un anys després de la signatura del Tractat dels Pirineus en 1659, marcà l'inici de la decadència del català que a hores d'ara continua marginat i el dictat, que aconsegueix reunir molts participants, és una reivindicació més per una normalització de la llengua a Catalunya-Nord.

El text que ha estat sotmès enguany a la perícia dels participants és, com l'any passat, d'en **Joan-Lluís Lluís**. L'autor, que ha rellevat en Pere Verdguer en aquesta comesa, és nascut en 1963, exerceix de periodista, ha publicat «Els ulls de sorra» (1993), «Vagons robats» (1996), «Cirera» (1997) i en 2002 el cèlebre «Conversa amb el meu gos sobre França i els francesos». Enguany 24 dels nostres socis i amics han fet la prova i 4 d'entre ells han obtingut un premi. Des d'aquestes línies els en felicitem així com tots els participants. En el dictat els dos primers paràgrafs del qual eren destinats als afeccionats i la totalitat als professionals, el protagonista era una corbata:

La corbata

Quan en Pau era petit com un cigró, tothom portava corbata. El seu pare, la seua mare i el seu germà gran portaven corbata, també en portaven tots els seus oncles, ties, padrines i padrins, cosins i cosines. En Pau va tenir la seua primera corbata el dia de la seua naixença: era bonica com una rosella. Després, en va rebre una o dues cada setmana... El ca de casa també tenia una corbata, prou forta per resistir a les mossegades, però no era tan elegant com la de la tortuga, que feia servir la seua de coixí, per descansar el cap fora de la closca.

Era un temps en què la gent pensava que no hi havia res més gentil que un minyó i una minyona fent-se un petó tot aguantant-se per la corbata. En Pau però, va ser la causa del canvi dràstic que van conèixer tots els mons ensems. Primer va semblar que res no mudava d'aparença però els déus egoistes se sentien gelosos de la benaurança humana. Àvids de posar un terme a aquesta enutjosa situació, van decidir que en Pau tenia el pòsit suficient d'entremaliadura per dur a terme una tal contesa. Van escollir-lo com a punta de llança d'un rabiüt, intrèpid i veloç pla d'anihilació. Tot va començar un dijous a l'horabaixa, mentre en Pau, refestinyós, dormisquejava plàcidament a davant d'una platada de lleties.

Va copsar que la corbata no era sinó el pellot que el dimo-

Notícies del Casal

CURSOS DE LLENGUA CATALANA

A partir de la primera setmana del mes d'octubre

Els cursos tenen lloc al **Casal Català**

7 rue des Novars

31300 Tolosa de Llenguadoc

☎ 05.61.59.61.02

Dilluns	18h30 - 20h00	1 (iniciació)
Dimarts	17h00 - 18h30	4 (avançat)
Dimarts	18h30 - 20h00	4 (avançat)
Dimecres	17h00 - 18h30	3 (mitjà 2)
Dimecres	18h30 - 20h00	3 (mitjà 1)
Dijous	17h00 - 18h30	2 (perfeccionament)

CURSOS DE SARDANES

Els cursos d'iniciació a la sardana tenen lloc, del 14 de setembre fins a mitjans de juny al :

Centre Léo-Lagrange

54 rue des Sept Troubadours

31000 Tolosa de Llenguadoc

Tots els diumenges de les 10h30 a les 12h30

A **Tournefeuille** el primer, tercer i cinquè dimarts de cada mes a les 20h30

ni havia ideat per fer creure als beneïts d'humans i hominoides que eren uns éssers beneïts. Començava la revolució copernicana que va malferir tothom, des dels bebès noutats fins als vellards baldats de reuma i de ciàtica. Quins lladrucs, quina histèria col·lectiva, quines escaramusses reiteradament enginyades, quins anhels de raucs, roncs i esgüells! Si escoltéssiu bé, belleu encara els oirieu. En Pau, cabdill de l'escomesa, paladí pàl·lid sota el pleniluni, posseïa el do d'ubiquïtat. Pul·lulava, es disseminava, s'espargia, era a pertot a tothora. I arreu encenia fogueres de corbates que espetegaven fins a l'estratosfera. Un dia però va aparèixer un àngel, mosquejat i ronsejaire, i li va allargar l'excels ceptre de la pau. Sí, nosaltres hi érem i en serem testimonis fefaents, l'hi va donar. Allavontes, jaient sobre el seu jaç de trèvol ucraïnès follat per les seues esclaves esclaves, en Pau va xiuxiuejar: «Alabats si guin els déus que han esvait aqueixa al·lucinació, deguda sens dubte a un excés de xicoia... o de haixix». I mai pus no va dir ni piu.

El dinar de Nadal

Era el dia de Nadal de fa vint anys. Els tres germans amb les nostres esposes, ens havíem reunit a casa dels meus pares. Això no succeïa amb freqüència, ja que dos de nosaltres vivíem a l'estranger i teníem les nostres pròpies famílies. El motiu d'aquesta reunió inhabitual de tota la família era que la mare patia un càncer de pàncreas terminal. Els metges l'havien desnonat i li havien donat l'alta de l'hospital on li havien fet una intervenció quirúrgica pal·liativa. Ara ja feia un parell de setmanes que la teníem a casa.

Ella es passava la major part del temps al seu llit, mig endormiscada pels sedants. S'esforçava per anar prenent glopets de brou, llet i miques d'aigua que el pare li anava administrant. Quan se sentia una mica més animada o els dolors remetien, amb un evident esforç, es llevava i ens venia a fer companyia a la saleta d'estar i tot mirant la televisió, es tornava a endormiscar.

Me'n recordo, de la seva bata apelfada de color de rosa pàl·lid, que el pare l'ajudava a posar-se per fer aquestes breus visites als seus fills que estaven reunits a la sala d'estar. Quan se la veia de lluny venint pel passadís, tan disminuïda, petita i desvalguda, recolzada en el pare, semblava com una figureta de pessebre. Llavors, era inevitable de recordar-la com havia estat de decidida i plena d'energia i alegria, no feia gaires mesos, abans que tot això comencés.

Nosaltres, per torns, a fi de no aclaparar-la anant-hi plegats, també anàvem a fer-li companyia a la seva cambra. Si més no per alleujar el pare.

Recordo que, quan era el meu torn per a una d'aquestes visites, procurant dissimular la meva pena el millor que podia, m'asseia al seu costat del llit i, agafant-li la mà, aquella mà descarnada i plena de moradures, li contava històries de quan els germans érem petits i estiuejàvem al Masnou

Jo sóc el gran dels tres germans, amb una diferència de vuit anys. En aquestes estades al Masnou, recordo que a mi se m'encomnava el control dels dos germans petits. Procurava fer aquesta tasca el millor que podia, però sense posar-hi una gran il·lusió, com podeu comprendre. Bé doncs, en aquestes visites a l'habitació de la mare, ella només volia que li contés coses dels meus germans en aquella època. No semblava massa interessada en les meves facècies, les d'un noi de catorze o quinze anys.

Durant els dies que vam estar plegats, la meva dona s'encarregava de les tasques de cuinar per a tots. El germà petit, que tenia

aficions gastronòmiques, l'ajudava. La resta ens cuidàvem de la intendència. Era llavors, quan sortíem breus estones a les tendes de queviures més properes, quan aprofitàvem per prendre l'aire i comentar les últimes impressions

Com us deia, era el dia de Nadal. Recordo que feia un dia molt clar, sense cap núvol i amb un sol brillant però que no aconseguia escalfar l'ambient. Mentre els cuiners feinejaven a la cuina, la resta estàvem a la sala d'estar llegint o parlant amb veu baixa. Prou baixa per no despertar la mare. El pare, com quasi sempre, estava a l'habitació fent-li companyia.

Per al dinar de Nadal havíem decidit fer musclos al vapor com a entrant. Era un dels plats preferits de la mare. També hi havia brou i altres coses que no recordo. Estàvem segurs que ella no menjaria res, tal com succeïa darrerament. De totes maneres, vam decidir allò dels musclos per provar sort. Tots sabem que hi ha la falsa creença que si un malalt menja, encara que sigui una mica, té més possibilitats de curar-se.

Quan ja tot estava preparat i el menjar a punt, vaig anar a l'habitació a avisar els pares que podien venir a taula. A la mare li havíem preparat una cadira encoixinada i còmoda al cap de taula.

Quan ja tothom era assegut, la meva dona va treure la safata amb els musclos. He de dir que feien força bona pinta. Jo seia al costat de la mare i li vaig servir uns quants musclos en el seu plat. Després, cadascú per torn, es va servir en silenci. Tots estàvem a l'expectativa de quin seria el comportament d'ella davant del seu menjar preferit.

La mare no va fer cap intent de menjar. Ens anava mirant a tots per torn, un rere l'altre, amb un somriure i una expressió de la cara com si volgués demanar perdó per no tenir gana. Algú, no recordo qui, li va suggerir de prendre una mica de brou.

Recordo que, en aquell moment, sobtadament, el meu germà petit es va aixecar, va retirar el plat de la mare, es va excusar i va anar cap a la cuina amb el plat de musclos, tot dient-nos que tornava de seguida.

La resta que es va quedar a la taula, vam seguir dinant, mentre la mare feia esforços per xarrupar una mica de brou. Des de la taula sentíem el meu germà traficant a la cuina.

Més tard, ens va explicar el que havia fet amb els musclos, per convertir un plat no massa ben presentat, en una obra d'art.

Primer va separar els musclos, un per un, de les seves closques i els va disposar en un plat nou prèviament temperat amb el microones. Però el que era admirable era la manera en què eren col·locats en aquell bonic plat. La disposició era admirablement bella. Es notava clarament que el meu germà hi havia posat tota la seva ànima. A més, ho havia rematat dibuixant uns arabescs per damunt amb una vinagreta que també havia escalfat lleugerament. Finalment havia adornat el conjunt amb mitja rodanxa de llimona i una branqueta de julivert. Realment, el resultat era un plat d'exquisida bellesa i d'aparença molt apetitosa.

Quan ho va tenir tot enllestit, es va mostrar a la porta de la cuina, portant el plat amb les dues mans a l'alçada del pit, com els bons professionals i exhibint un somriure d'orella a orella. Després d'uns segons d'expectació, el silenci es va trencar en un gran aplaudiment, secundat fins i tot per la mare.

Crec que tots els presents vam pensar que hi havia quelcom d'èpic, d'heroic, en l'acció que el meu germà petit havia fet. I que tots nosaltres ens sentíem representats per aquella acció aparentment ben simple.

Llavors, la mare, amb l'artístic i apetitós plat de musclos col·locat al seu davant, va tancar els ulls i, amb devoció i recolliment, com si fos una combregadora prenent la sagrada forma, amb el polze i l'índex de les dues mans va agafar un musclo, se'l va posar sobre la llengua i després d'uns segons, se'l va empassar. La seva cara va canviar. Ara reflectia com una pau interior.

Mentre això passava, el meu germà petit se la mirava amb un somriure franc. Al mateix temps dues llàgrimes li corrien des dels ulls i anaven a dissimular-se entre els pels de la seva espessa barba

La mare encara va aguantar una setmana. No va prendre res més, fora de petits glops d'aigua. Aquell musclo havia estat el darrer aliment que el seu cos va rebre. Quan va morir la seva cara encara reflectia la mateixa serenitat que tenia el dia de Nadal.